

8. Кучеренко Д.Г., Мартинюк О.В. Стратегії розвитку освітніх систем країн світу: Монографія / Д.Г.Кучеренко, О.В.Мартинюк. – К.: ІПК ДСЗУ, 2011. – 312 с.

УДК 378.009.12

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ВНЗ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ АКТИВІЗАЦІЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Смірнова П.В., к.е.н., доцент,

Бугріменко Р.М., к.е.н., доцент

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Глобалізований світ третього тисячоліття висуває нові вимоги до національних економік відповідно до сучасних інноваційних змін. Досвід країн з найвищим рівнем національної конкурентоспроможності доводить, що визначальним чинником економічного розвитку, запорукою прогресу сучасного цивілізованого суспільства та гарантією успішності трансформаційних процесів в країні є активна участь у них молодого покоління. На шляху вступу України до глобалізованого економічного простору дедалі важливішим стає процес підготовки висококваліфікованих фахівців. Очевидним є факт, що модернізація економіки України неможлива без підготовки молодих кадрів з відповідним рівнем кваліфікації, оскільки саме вони здатні гнучко реагувати на нововведення, генерувати принципово нові ідеї, впроваджувати новітні технології, обслуговувати технологічно оновлене устаткування, адаптоване до сучасних вимог інноваційного суспільства.

У сучасних умовах важливе місце відводиться інтеграції науки, освіти та інноваційної діяльності. Університетська освіта покликана давати системні знання про професійну сферу діяльності, її специфіку та має формувати особистісні якості фахівця. Передбачається, що це є одним з вирішальних чинників розвитку економіки та суспільства. Потреба у висококваліфікованих та ініціативних працівниках загострюється в нових умовах, де особливого значення набувають питання професійної і практичної підготовки та виховання конкурентоспроможного фахівця під час навчання у вищих навчальних закладах. Тому, основна проблема вищої школи України в теперішній час – це підготовка фахівців європейського рівня з вищою економічною освітою, які були б здатні розв'язувати складні соціально-економічні проблеми розвитку держави.

Розвиток університетської освіти передбачає набуття такої якості, що відповідає потребам особистості студента, вимогам суспільства та забезпечує інтеграцію у світовий освітянський простір [1]. У сучасних умовах ринку до них висувуються наступні вимоги: високий рівень теоретичної підготовки, сформований рівень соціальної зрілості, висока ефективність в ситуаціях невизначеності, швидка адаптація до умов робочого середовища. Тому, університетська освіта в Україні повинна бути якісною, майбутній фахівець зобов'язаний вміти постійно розвиватись та самовдосконалюватись, щоб роботодавець був впевнений у його компетентності та професіоналізмі, а вищі навчальні заклади повинні звертати увагу на аспекти професійної підготовки студентів з урахуванням умов зовнішнього середовища, зокрема вимог ринку праці. Професійна підготовка майбутнього фахівця – це педагогічний процес університетської освіти, результатом якого є формування та розвиток професійної його готовності. Він проявляється у формах активності та визначає здібності ставити перед собою професійні цілі, обирати способи їх досягнення,

здійснювати самоконтроль за виконанням власних дій і прогнозувати шляхи підвищення продуктивності роботи у професійному напрямку. Усе це формується за допомогою стандартів вищої освіти, щодо опанування даного фаху та особистих якостей студента.

Конкуренція на регіональному, національному та світовому ринках освітніх послуг обумовлює необхідність пошуку вищими навчальними закладами власних конкурентних переваг. На міжнародному рівні конкуренція між університетами посилюється в контексті активізації глобалізаційних процесів [2; 3; 4]. Утримання та посилення конкурентних позицій на ринку освітніх послуг обґрунтовує необхідність розробки та впровадження ефективних механізмів й інструментів удосконалення діяльності вищих навчальних закладів. При цьому актуальним є забезпечення комплексного характеру вдосконалення, модернізації, інноваційного розвитку освітніх установ, що передбачає охоплення всіх ключових напрямів їх діяльності.

Удосконалення діяльності вітчизняних ВНЗ має реалізовуватись на засадах системності, комплексності, перманентності, послідовності, транспарентності, наукової обґрунтованості, реалістичності. Очікуваними результатами реалізації заходів з удосконалення діяльності університетів є підвищення рівня їх конкурентоспроможності на національному та світовому ринках освітніх послуг, збільшення кількості студентів, нарощування обсягів фінансування, підвищення ефективності використання виділених ресурсів тощо. При цьому кількісні параметри слід доповнити якісними: підвищення рівня конкурентоспроможності випускників ВНЗ на ринку праці; підвищення рівня якості освіти; підвищення ефективності роботи аспірантури; підвищення рентабельності науково-дослідної діяльності і т.д.

З огляду на динамічний розвиток глобалізаційних процесів у сфері вищої освіти, особливо актуалізуються питання активізації міжнародної діяльності університетів. Різновиди міжнародної діяльності ВНЗ можна згрупувати наступним чином:

- співробітництво між університетами (подвійні дипломи, міжнародні студентські олімпіади, спільні навчальні курси та програми, спільні наукові публікації, спільні дослідження, підвищення кваліфікації на базі іноземного ВНЗ, академічна мобільність тощо);

- співробітництво університетів з підприємствами різних країн (центри, лабораторії та представництва підприємств на базі університетів, стажування і практика студентів на іноземних підприємствах, зустрічі студентів із провідними іноземними бізнесменами тощо);

- співробітництво між ВНЗ та міжнародними організаціями (реалізація науково-освітніх міжнародних проектів за рахунок грантів міжнародних фондів і організацій та ін.).

Основними векторами розвитку міжнародної діяльності університетів є проведення спільних наукових досліджень; підготовка спільних наукових публікацій, монографій; організація спільних міжнародних науково-практичних заходів; отримання грантів міжнародних фондів; запрошення іноземних лекторів; транскордонна і дистанційна освіта; отримання подвійних дипломів; поліпшення позицій у міжнародних рейтингах університетів а, відповідно, підвищення конкурентоспроможності вищих навчальних закладів.

Окремо ж слід наголосити на принциповій важливості сприяння мобільності науково-педагогічних працівників (для читання лекцій і/або проведення досліджень за кордоном) та студентів (навчання чи стажування за кордоном). Це сприяє поліпшенню конкурентних позицій ВНЗ, підвищенню співробітниками та студентами рівня володіння іноземними

мовами, зростанню конкурентоспроможності випускників на ринку праці, розширенню кола міжнародних контактів, обміну передовим досвідом і новітніми знаннями тощо. Завдяки вищезазначеному створюються реальні передумови для спільної підготовки науково-освітніх міжнародних проектів до участі в конкурсах на здобуття грантів. У свою чергу, грант міжнародної організації або фонду може покривати витрати на закордонні відрядження, організацію та участь у міжнародних заходах, обмін студентами, викладачами, дослідниками, науковою та навчально-методичною літературою і т.д

Підвищення конкурентоспроможності вітчизняних ВНЗ передбачає забезпечення оперативного й адекватного оновлення і вдосконалення навчально-методичної, науково-дослідної, міжнародної, фінансово-господарської та інших видів їх діяльності на засадах системності, комплексності, наукової обґрунтованості, зваженості та поступовості. Ключовим пріоритетом розвитку навчально-методичної діяльності університетів є підвищення якості вищої освіти; науково-дослідної діяльності – трансфер і комерціалізація інновацій; фінансово-господарської діяльності – диверсифікація джерел фінансування; міжнародної діяльності – участь у науково-освітніх міжнародних проектах та академічна мобільність; виховної діяльності – популяризація принципів навчання протягом життя. Вагомим при цьому є інтегрування вищої освіти з бізнес-сферою. Важливим елементом ефективності даної діяльності є узгодження інтересів та консолідація зусиль і потенціалу всіх зацікавлених осіб (ректорату, науково-педагогічних працівників, студентів, підприємців, громадських організацій, органів державної влади та ін.).

Література:

1. Аблов А. С. Інституційні засади інноваційної економіки: Міжнародний довід та вітчизняна практика: монографія / За заг. ред. В. Є. Новицького / А. С. Аблов, О. С. Довгий. – К. : НАУ, 2005. – 198 с.
2. Белорус О. Г. Глобальное устойчивое развитие : монография / О. Г. Белорус, Ю. М. Мацейко – К. : КНЕУ, 2006. – 488 с.
3. Корсак К. В. Освіта, суспільство, людина в ХХІ столітті: інтегрально – філософський аналіз : монографія / К. В. Корсак. – Київ – Ніжин : НДПУ ім. М.Гоголя, 2004. – 224 с.
4. Императивы интернационализации / Отв. ред. М. В. Ларионова, О. В. Перфильева. – М.: Логос, 2013. – 420 с.

УДК 37.01

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СПЕЦІАЛІСТІВ НА ОСНОВІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ

*Бредіхін В.М. канд. техн. наук, доц.
Харківський національний університет будівництва та архітектури*

Не викликає сумніву, що підвищення конкурентоспроможності особистості необхідно починати як з вищої професійної освіти, так і з підвищення кваліфікації в процесі трудової діяльності. За переконанням автора, ефективне функціонування системи розвиваючої професійної освіти можливе лише на основі індивідуально-розвиваючої стратегії, що припускає не просто навчання фахівця новим способам діяльності, а перетворення його мотиваційної, інтелектуальної, афективної й, в остаточному підсумку, поведінкової структури, що допоможе розвинути конкурентоспроможність як особистісну освіту.